

Stockås gamla torvfabrik

År 1897 beslutade Hasselfors Bruk att anlägga en torvströfabrik vid Stockås i Skagershultsmossens norra del.

Vid Stockås skulle verksamheten drivas med elektrisk energi från den nybyggda kraftstationen i Hasselfors, vilket innebar att man tvingades dra fram en kraftledning den 8 km långa sträckan till fabriken. Detta förde med sig omfattande kostnader.

Foto: Edvin Lindholm

Närkes äldsta och ett av landets första ellok fanns vid Stockås torvströfabrik. Smalspårsbanan elektrifierades omkring 1905.

Foto: Edvin Lindholm

Torvtransport från Stockås torvströfabrik till Mullhyttans järnvägsstation, 1950-talet.

Arbetare vid Stockås torvströfabrik 1918

Övre raden från vänster

Albert Persson, Stockås, David Karlsson, Harsbo, Julius Karlsson, Bålby, Einar Larsson, Stockås, Knut Larsson, Mullhyttan, Håkan Karlsson, Harsbo, Karl Forsberg, Stockås, Herman Persson, Stockås, Gerhard Forsberg, Stockås och John Molin, Hultabacken.

Undre raden från vänster

Axel Forsberg, Stockås, Karl Eriksson, Hult, Valentin Larsson, Hult, Valdemar Larsson, Stockås, August Ekman, Stockås, Henfrid Andersson, Övratorp, Karl Nyström, Stockås, Samuel Karlsson, Stockås, Axel Molin, Hultabacken, Oskar Larsson, Stockås och Oskar Molin, Hultabacken.

Arbetare vid Stockåsfabriken, 1920-talet

Övre raden från vänster

Emil Eriksson, Svaneborg, Rickard Nyström, Stockås, Sven Pettersson, Sörhult, Gustav Axling, Hult, Valdemar Larsson, Mullhyttan, Valentin Larsson, Mullhyttan, Knut Larsson, Mullhyttan, David Karlsson, Harsbo och Julius Karlsson, Bålby.

Främre raden från vänster

Karl Eriksson, Hult, Oskar Molin, Hultabacken, John Molin, Hultabacken, Axel Molin, Hultabacken, Gerhard Forsberg, Stockås, Samuel Karlsson, Harsbo och Oskar Larsson, Mullhyttan. De två barnen är fr v Eva Karlsson, Harsbo och Uno Nyström, Stockås.

Inforsling av torv vid Stockås i början av 1930-talet.

Fr v Yngve Eriksson, Hult, Håkan Karlsson, Svaneborg, Bertil Eriksson, Hult och Algot Bergström, Stockås.

Arbetare vid Stockås torvströfabrik 1926

Stående från vänster

Karl Eriksson, Hult, Håkan Karlsson, Harsbo, Ernst Eriksson, Hult, Emil Eriksson, Svaneborg och Gustav Axling, Hult.

Sittande från vänster

Karl Forsberg, Stockås, Karl Persson, Almby, David Karlsson, Harsbo, Algot Bergström, Stockås, Torsten Axling, Stockås, Yngve Eriksson, Hult, Evert Karlsson, Stockås, Bertil Eriksson, Hult och Samuel Karlsson, Harsbo.

Foto: Edvin Lindholm

August Ekman

Sten-Ove Pettersson

Foto: Edvin Lindholm

Torsten Axling

Lars Stralhed

Förmän vid Stockås gamla torvfabrik

Albert Petersson, tillika rättare på Stockås Gård, var förman vid Stockåsfabriken 1898-1906. August Ekman var förman under perioden 1907-1957 och därefter Sten-Ove Pettersson 1958-1967. Under 1968-1970 var Torsten Axling förman och efterträddes sedan av Lars Stralhed 1971.

Inforsling av torv vid Stockås i början av 1930-talet. Från vänster Håkan Karlsson, Svaneborg, Bertil Eriksson, Hult, Sven Axling, Hult, Oskar Karlsson, Harsbo och Fritz Karlsson, Harsbo.

Fr v Fritz Karlsson, Harsbo, Oskar Karlsson, Harsbo, Håkan Karlsson, Mullhyttan, Bertil Eriksson, Mullhyttan och Sven Axling, Hult.

Arbetslaget vid Stockås torvfabrik, 1936

Fotot visar tillbyggnad av balmagasin. Sittande från vänster är Karl Persson. Almby och Jöns Jönsson, Mullhyttan.

Stående från vänster

David Karlsson, Mullhyttan, Algot Bergström, Stockås, Harry Axling, Hult, Östen Torpman, Stockås, Torsten Axling, Stockås, Bertil Eriksson, Hult, Helge Karlsson, Harsbo, Erik Molin, Hultabacken, Oskar Karlsson Harsbo, Yngve Eriksson, Hult, Gustav Karlsson, Stockås, Herman Persson, Stockås, Arvid Eriksson, Hult, Evert Karlsson, Stockås och Samuel Karlsson, Stockås.

Torsten Axling bärgar torv i 5:e raden, 1939.

Hasselfors-loket

På vagnen sitter brukstjänsteman Mauritz Magnusson, naturvårdaren och hembygdsforskaren från Hasselfors.

Ursprungligen byggdes Hasselforsloket på Nora Bil- & Motorverkstad. Hasselfors beställde 1942 två likadana lok därifrån till sina torvfabriker i Porla och Stockås. På grund av bränslebristen under det då pågående världskriget utrustades loket för batteridrift. Spårvidden var ursprungligen 500 mm på båda loket.

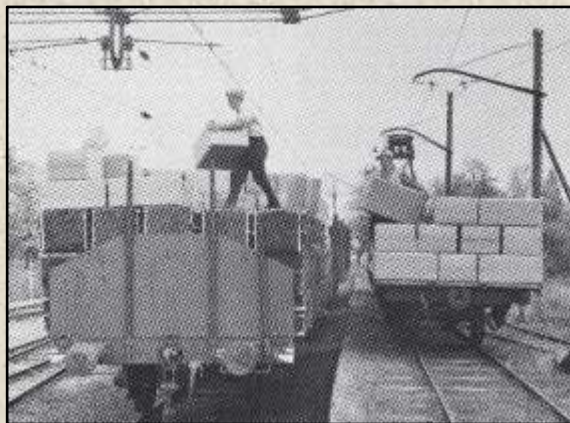

Skagershultsmossen vid Stockås

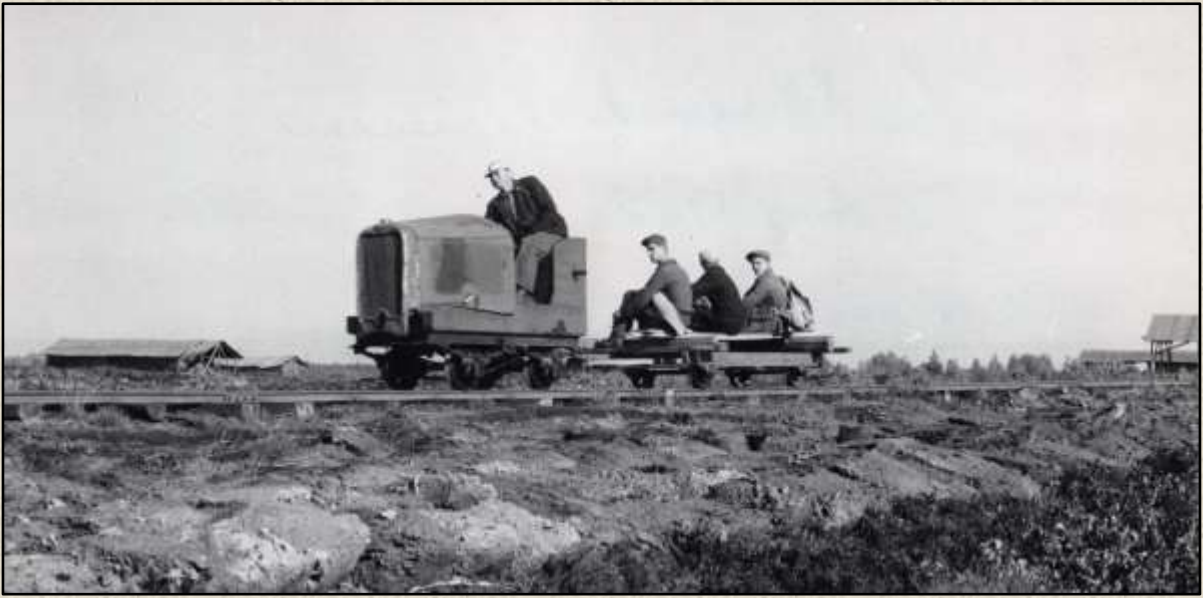

Stockås 1950-talet, Torsten Axling vid torvgrävningsmaskinen "Digger 50"

Den första torvgrävningsmaskinen för torvströproduktion konstruerades av Linds mekaniska verkstad i Värnamo under 1940-talet och väckte stort intresse. År 1949 beslutade Hasselfors Bruk att köpa en sådan maskin för 65 000 kronor. Fördelarna med maskinell grävning ansågs vara så stora att man 1953 inköpte ytterligare en torvgrävningsmaskin. Denna gång en konstruktion med bättre prestanda och större användbarhet. Även denna maskin var svensktillverkad; Björklund & Son, en mindre smidesfirma i Åkarp, tillverkade och sålde ett antal maskiner över hela Skandinavien under namnet "Digger 50".

Karl-Ivar Pettersson och Helge Persson lastar torv vid Mullhyttemo station, 1959.

Karl Nyhlin är lokförare, på vagnen sitter Ernst Nettelbo, Petrus Nettelbo och Sten-Ove Pettersson, 1952.

Stockåsfabriken 1953

AGV-lok, Ageve Sweden, DHL-3TM, 1960-talet

Förman August Ekman vid Linds grävmaskin, 1952

Handgrävningfält 12:e raden, 1953

Förmansbostaden Skyttebo, Stockås, 1953. Framför trappan står förman August Ekman.

Arbetarbostäder vid Stockås, 1953

Stockås torvfabrik, 1960-talet

Maskinrövning, Sören Eriksson, 1963

Direktbärgning av torv, 1960-talet

Bärgning av torv, Gustav Johansson och Karl-Ivar Pettersson, 1960

Reparation av "Digger 60", Oskar Karlsson, Stockås, 1965

Maskinkörning 1965

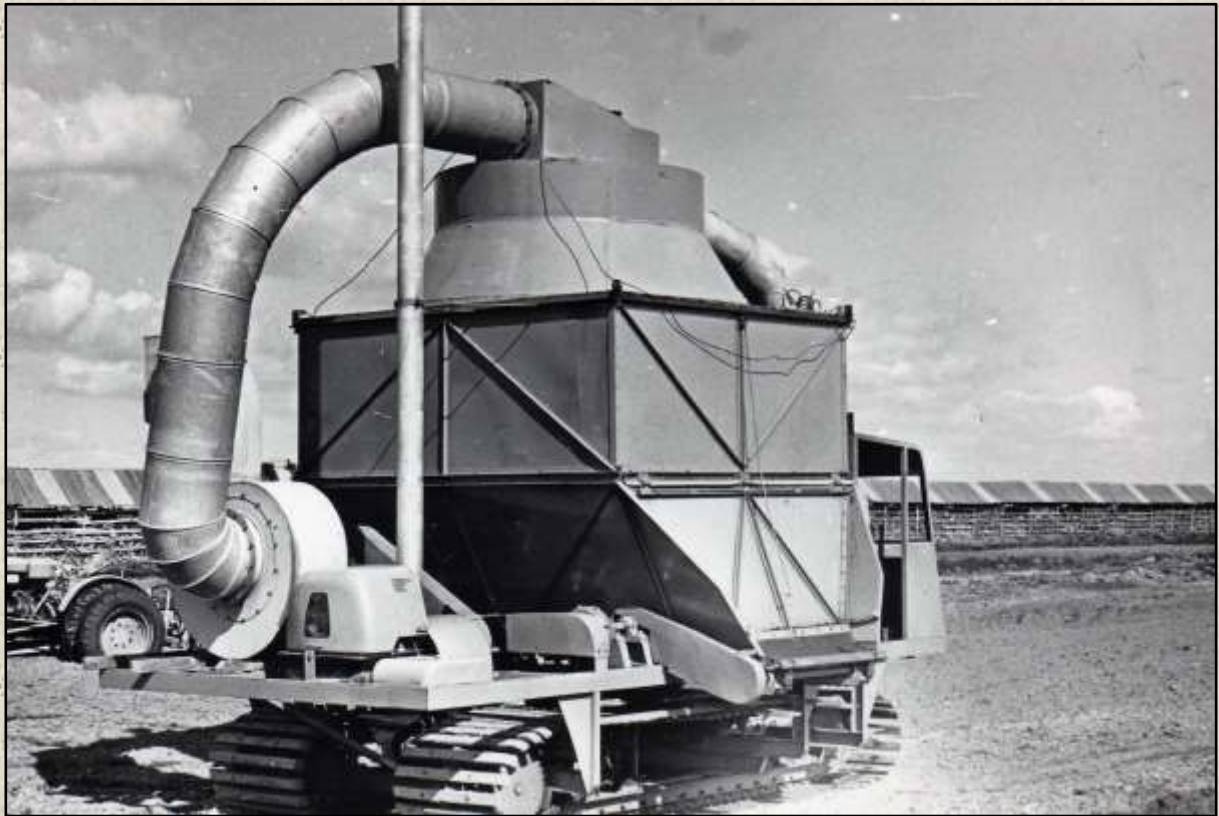
Planermaskin, Enar Pettersson, 1965

Lossning av två stycken grävare "Digger 65", Stockås, hösten 1965

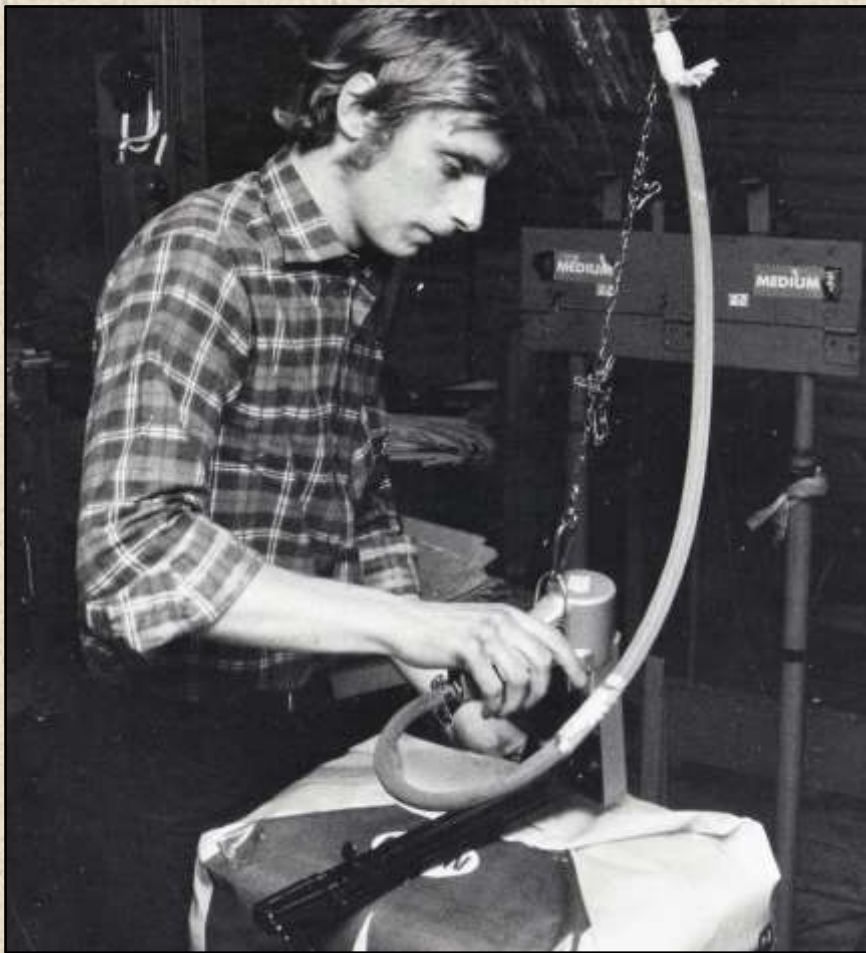
Torvgrävaren "Klumpe", maskinist är Rolf Larsson.

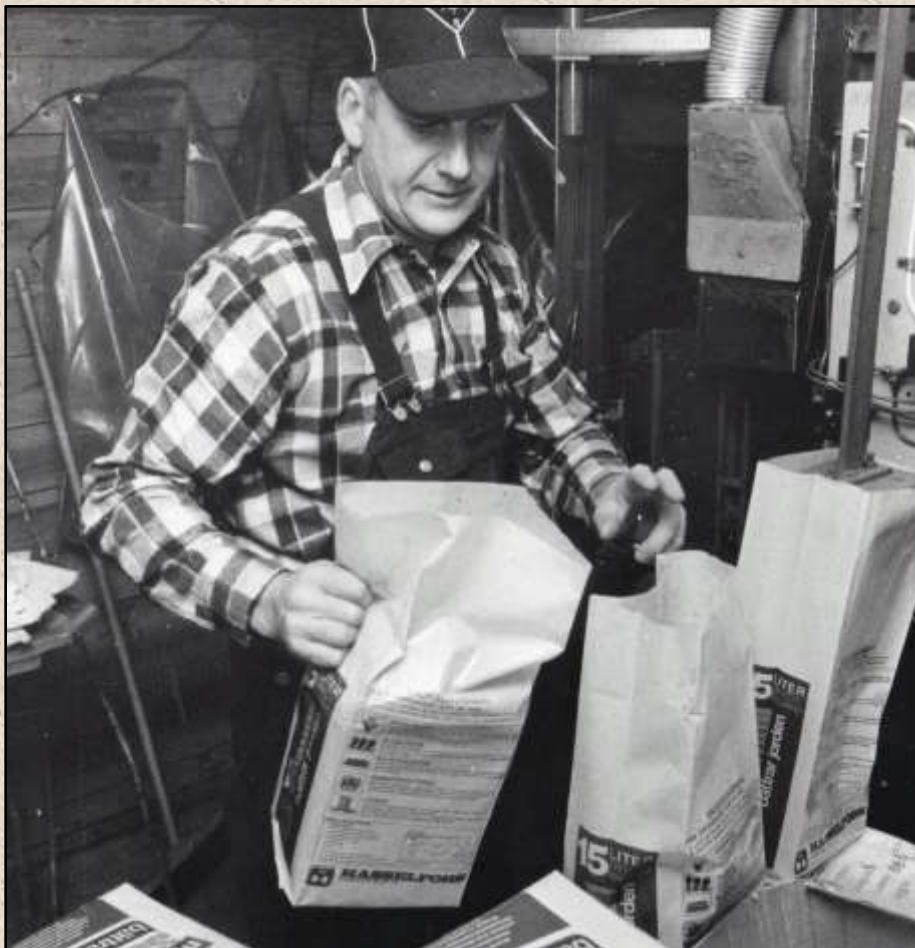
Torvbärgningsmaskinen "Nikita", 1965

Torvtransport till fabriken, 1974

Börje Nyströmer i pressrummet, Stockås 1974

Folke Ingnell pressar 15-liters Solmulls-säckar, 1974

Pressrummet i Stockåsfabriken. Sören Gabrielsson pressar Solmulls-säckar, slutet av 1970-talet.

Stockåsfabriken's magasin, Leif Bergvall plockar av säckar från bandet.

Gamla torvfabriken i Stockås brinner ned till grunden i februari 1982

Samma år som branden påbörjades uppbyggningen av en ny torvfabrik i Stockås. Årtalet 1982 ristades in i den nya grunden.

De första konsumentförpackningarna av Solmull och Solgöd

Introduktionen av Solmull gick bättre än väntat. Redan första året 1961 var försäljningen av Solmull i kronor räknat lika stor som torvströförsäljningen.

Torpgruppen, 2016-03-23